

شاخص رفاه لگاتوم با نگاهی به ایران و ترکیه

ایلیا عسگری (نویسنده مسوول)^{۱*} علی محمدی فردی^۲

^۱ کارشناسی اقتصاد، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران، iliaasgari@yahoo.com

^۲ کارشناسی اقتصاد، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران، mohammadi.kiyafar11@gmail.com

چکیده

واژه‌های «رفاه» و «تامین» به خصوص با پسوند «اجتماعی»، واژه‌هایی برآمده از تحولات مدرن در جامعه بشری هستند. پس از رنسانس و انقلاب صنعتی، اروپای قرن نوزدهم به بعد، فضای اندیشه بشر وارد پارادایم‌های جدیدی شد. پارادایمی که به جای آسمان بیشتر به زمین نگاه می‌کرد، و با توجه به گسست مناسبات اقتصادی و اجتماعی و مطرح شدن «انسان» به عنوان محور زندگی در کره خاکی و نیز ضرورت توجه به نیازهای او، در کنار رشد در هم تنیدگی زندگی اجتماعی با عنایت به روند فزاینده تمرکز جمعیتی در شهرها، ضرورت توجه بیشتر به رفاه اجتماعی و تامین اجتماعی به چشم می‌خورد. به نظر می‌رسد پیدایش بزرگترین ایدئولوژی منتقد نظام حاکم، یعنی سوسیالیسم علمی نیز در این زمینه نقش به‌سزایی ایفا کرد. البته نباید این نکته را فراموش کرد که مفهوم عام واژه‌های مذکور به شکل‌های مختلف و در جوامع گوناگون مطرح گردیده و در بسیاری از ایدئولوژی‌های انسانی و آسمانی (دینی) از جمله مهم‌ترین اهداف برشمرده شده «سعادت» بشری بوده است و «رفاه» و «تامین» مورد نظر آن‌ها در قالب واژه‌هایی همچون عدل، یاری به نیازمندان و ... معنا می‌یابد. گرچه بنا به رویکردهای مختلف و نیز شرایط اجتماعی و سازوکارهای این جهانی، پاسخگویی به بخشی از آن به جهان دیگر احاله شده است.

مقدمه

رفاه چیست؟

ماده ۲۵ اعلامیه حقوق بشر: هر کس حق برخورداری از استاندارد زندگی کافی برای تندرستی و رفاه خود و خانواده‌اش از جمله خوراک، پوشاک، مسکن، و مراقبت‌های پزشکی و خدمات اجتماعی لازم را دارد و در مواقع بیکاری، بیماری، نقص عضو، بیوگی، پیری یا سایر موارد عدم معاش در شرایط خارج از اختیار، فرد حق برخورداری از تامین را دارد.

تعریف سازمان ملل متحد: رفاه اجتماعی دامنه وسیعی از فعالیت‌ها و برنامه‌هایی را که تحت نظارت و با کمک دولت برای بهزیستی افراد و جامعه انجام می‌شود، در بر می‌گیرد (UN, 1963).

رفاه فردی

رفاه فردی حدود نیازمندی‌ها و خواسته‌هایی را که فرد می‌تواند آن‌ها را ارضا کند و سطحی را که در آن توانایی برآوردن آن‌ها را دارد، نشان می‌دهد. نیازمندی‌ها و خواسته‌هایی چون غذا، پوشاک، سرپناه، سلامت، استراحت، خواب، فعالیت، ارتباطات شخصی و اجتماعی، محبت، عشق قدردانی، احترام به دیگران، عزت نفس و خودباوری به هم وابسته هستند. ارضای نیازها هم به منابع فردی (مانند سلامت جسمی و روانی، دانایی، مهارت‌ها، دارایی‌ها، پول) و هم به محیط اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی که فرد در آن زندگی می‌کند، بستگی دارد. دولت به طور غیر مستقیم به واسطه تامین دفاع ملی و حفظ قانون و نظم، همچنین با اقدام کردن در زمانی که ابتکار عمل خصوصی وجود ندارد، بهبود رقابت و ارتباط با عوامل برونی در تامین رفاه فرد شرکت می‌کند. افزون بر آن، دولت مستقیماً به وسیله مقررات رفاهی گوناگون در رفاه فرد از جمله خدمات رفاهی (مانند آموزش، مراقبت‌های بهداشتی و خدمات اجتماعی شخصی)، پرداخت‌های انتقالی تامین اجتماعی (مستمری، کمک‌های بیکاری، کمک به کودکان و غیره)، یارانه‌ها (مانند

یارانه‌های مسکن و یارانه‌های اشتغال) و تخفیف‌ها و معافیت‌های مالیاتی مشارکت دارد. این موضوع از طریق «سیاست‌های اجتماعی» دنبال می‌شود؛ «سیاست‌های اجتماعی» به طور خاص و بنا به تعریف اولیه می‌تواند به هر سیاست و ابزار تصمیم‌گیری که به افزایش رفاه و امنیت بینجامد، اطلاق شود. سیاست‌های اجتماعی-رفاهی می‌تواند از طریق اقتصاد رفاه پیگیری شود که اقتصاد رفاه شاخه‌ای از علم اقتصاد است که در آن به بررسی و مطالعه وضعیت رفاهی موقعیت‌ها گوناگون پرداخته می‌شود، به طوری که می‌توان تشخیص داد رفاه اجتماعی در کدام موقعیت اقتصادی بیشتر یا کمتر از سایر وضعیت‌ها است.

رفاه اجتماعی

در مفهوم رفاه اجتماعی فرض بر این است که امکان سنجش رفاه شخصی، و مقایسه‌ی رفاه افراد با یکدیگر، و ایجاد تعادل میان این رفاه فردی و کل رفاه جامعه وجود دارد. این مفهوم، در بلندپروازانه‌ترین شکل خود به صورت تابع رفاه اجتماعی درمی‌آید، ایده‌ای که دو اقتصاددان، برگسون و ساموئلسن، مطرح کرده‌اند؛ مدل آن‌ها که عملاً تمرین انتقال دادن «مقیاس‌های ترجیح فردی» به «مقیاس ترجیح اجتماعی» (که حاصل جمع ترجیح‌های فردی فرض می‌شود) است. رفاه اجتماعی مستلزم حذف نابرابری‌های غیرعادلانه است، نه حذف صرف نابرابری. در رفاه اجتماعی صرفاً به دنبال تساوی افراد نیستیم بلکه به دنبال ایجاد عدالت هستیم.

شاخص لگاتوم

رفاه را شاید بتوان هدف غایی هر اقتصاد و یا به صورت کلی‌تر هدف غایی نوع بشر دانست. موسسه لگاتوم شاخصی به نام شاخص لگاتوم را برای اندازه‌گیری سطح رفاه کشورها دارد. این شاخص به جز تولید ناخالص داخلی عوامل دیگر چون سرمایه اجتماعی، سلامتی، آزادی سیاسی و کیفیت کلی زندگی را نیز در نظر می‌گیرد. این شاخص به ما می‌گوید که مرفه‌ترین کشورها لزوماً آن‌هایی نیستند که تولید ناخالص داخلی بالایی دارند، بلکه

قدرت فردی Empowered People: قدرت فردی کیفیت تجارب افراد و ویژگی‌های موجود را به تصویر می‌کشد که آن‌ها را قادر می‌سازد تا از طریق اختیار خودشان به پتانسیل کامل خود دست یابند. این حوزه با منابع ضروری مورد نیاز برای سطح اولیه رفاه شروع می‌شود، از سطوح منابع مادی، تغذیه کافی، بهداشت و آموزش تا محیطی امن. بسیاری از این مسائل به هم مرتبط هستند. ما جنبه‌های بنیادی قدرت فردی را در چهار ستون بررسی می‌کنیم که هر کدام دارای عناصری هستند.

اولیه مانند برق، آب تمیز و سرویس بهداشتی، ایمنی در محل کار و محیط زندگی خود و توانایی فعالیت در رخدادهای اصلی جامعه دسترسی داشته باشند. این‌ها فرد را قادر می‌سازد تا عضوی سازنده از جامعه باشد و به دنبال رفاه باشد و زندگی شکوفا بسازد.

کشورهایی هستند که شهروندانشان آزاد، شاد و سالمند. این دقیقاً همان چیزی است که احساس رضایت مندی، خوشبختی و سعادت را در فرد شکل می‌دهد. این شاخص برای ۱۶۷ کشور از سال ۲۰۰۷ محاسبه شده است.

اجزای شاخص لگاتوم شاخص لگاتوم سه دامنه کلی شامل ۱- قدرت فردی ۲- اقتصاد باز ۳- فراگیری اجتماعی دارد که هر کدام ۴ زیر بخش دارند و هر زیر بخش اجزای مختلف خود را دارد که به شکل زیر است.

شرایط زندگی living conditions : شرایط زندگی می‌سنجد که آیا کل جمعیت به کیفیت زندگی معقول که برای رفاه یک ملت ضروری است دسترسی دارند یا خیر. این شامل چندین حوزه کلیدی است؛ علاوه بر منابع مادی، مردم باید به سرپناه مناسب و رژیم غذایی سالم، خدمات

می‌شود. جمعیت تحصیل کرده بهتر قادر به کمک به جامعه است و نیز در درازمدت، آموزش و پرورش می‌تواند به توسعه و رشد اقتصادی کمک کند.

محیط زیست natural environment : محیط زیست بخش‌هایی از محیط فیزیکی را به تصویر می‌کشد که تأثیر مستقیمی بر زندگی روزمره افراد دارد و تغییراتی که ممکن است بر شکوفایی نسل‌های آینده تأثیر بگذارد. یک محیط زیست به خوبی مدیریت شده با تولید محصولات زراعی، مصالح ساختمانی، حیات وحش و غذا و منابع انرژی به یک کشور سود می‌رساند، همانطور که که هوای پاک منجر به کیفیت زندگی بالاتر برای همگان می‌شود. همچنین میزان مدیریت پایدار اکوسیستم‌هایی که منابع (آب شیرین و جنگل، زمین و خاک) را فراهم می‌کنند نیز در این شاخص اندازه‌گیری می‌گردد.

اقتصاد باز Open Economies : اقتصادهای باز تجارت را رواج می‌دهند، نوآوری و سرمایه‌گذاری را تشویق و رشد فراگیر را تسهیل می‌کنند. این حوزه نشان می‌دهد که اقتصاد هر کشور تا چه حد این ایده‌آل‌ها را بازتاب می‌دهد. بدون یک اقتصاد باز و رقابتی، ایجاد رفاه اجتماعی و اقتصادی پایدار که در آن افراد جامعه قادر به دستیابی پتانسیل کامل خود شوند، بسیار دشوار و چالش برانگیز است. تجارت بین کشورها و جوامع برای پیشرفت نوآوری، انتقال دانش و بهره‌وری که باعث رشد و شکوفایی اقتصادی می‌شود، اساسی است. تحقیقات نشان می‌دهد که اقتصادهای باز مولدتر هستند و ارتباط واضحی بین افزایش باز بودن اقتصاد در طول زمان و رشد بهره‌وری وجود دارد. در مقابل، در یک بازار غیررقابتی، یا بازاری که رفاه را به حداکثر نمی‌رساند، روند رشد آهسته‌تر دنبال می‌شود. یکی از بزرگترین فرصت‌ها برای سیاست‌گذاران، مقاومت در برابر حمایت‌گرایی و تقویت فعالانه برنامه‌ای است که اقتصادهای باز و حامی رقابت را در داخل و خارج از کشور

سلامت health : این شاخص میزان سلامت افراد و دسترسی به خدمات لازم برای حفظ سلامتی را اندازه‌گیری می‌کند. کسانی که از سلامت جسمی و روانی خوبی برخوردار هستند سطح بالایی از رفاه را گزارش می‌کنند، در حالی که سلامت ضعیف مانع بزرگی برای تحقق پتانسیل افراد است. دسترسی به مراقبت‌های بهداشتی کارآمد همراه با رفتارهایی که یک سبک زندگی سالم را حفظ می‌کنند برای رفاه فردی و ملی حیاتی هستند. برای اینکه یک ملت واقعاً به ترقی برسد، ساکنان آن باید از سلامتی برخوردار باشند.

عوامل ریسک‌های رفتاری Behavioral Risk Factors (۱۰٪): مجموعه‌ای از الگوهای سبک زندگی را ارزیابی می‌کند که توسط مجموعه‌ای از روابط پیچیده شکل گرفته است که احتمال ابتلا به بیماری، آسیب یا بیماری یا رنج بردن از مرگ زودرس را افزایش می‌دهد.

مداخلات پیشگیرانه Preventative Interventions (۱۵٪): میزان پیشگیری از بیماری‌ها، امراض و سایر عوارض پزشکی توسط یک سیستم بهداشتی برای نجات بسیاری از کودکان و بزرگسالان از مرگ زود هنگام را اندازه‌گیری می‌کند.

آموزش education : شاخص آموزش، نتایج و کیفیت چهار مرحله آموزش (آموزش پیش دبستانی، ابتدایی، متوسطه و عالی) و همچنین مهارت‌های بزرگسالان را در جمعیت اندازه‌گیری می‌کند. آموزش سنگ بنای جوامع مرفه است. انباشت مهارت‌ها و قابلیت‌ها به رشد اقتصادی کمک می‌کند. همچنین این فرصت را برای افراد فراهم می‌کند تا به پتانسیل‌های خود دست یابند و زندگی کامل‌تر و مرفه‌تری داشته باشند. یک جمعیت با تحصیلات بهتر همچنین منجر به مشارکت بیشتر مدنی و بهبود نتایج اجتماعی مانند سلامت بهتر و نرخ کمتر جرم و جنایت

و درمانی و مراقبت‌های پزشکی به صورت بیمه و غیره، حقی است همگانی، دولت مکلف است طبق قوانین از محل درآمدهای عمومی و درآمدهای حاصل از مشارکت مردم، خدمات و حمایت‌های مالی فوق را برای یک‌یک افراد کشور تامین کند.»

علی‌رغم اینکه طبق قانون اساسی، تأمین اجتماعی، جزو وظایف حکومتی شناخته شده است و دغدغه برخورداری از عدالت اجتماعی و تأمین اجتماعی، همواره وجود داشته و اقدامات فراوان و گسترده‌ای نیز در این راه انجام شده، لیکن اقدام سازمان یافته‌ای در این خصوص صورت نگرفت تا اینکه در سال (۱۳۸۳) و پس از بحث‌ها و کش و قوسهای فراوان، قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی در جلسه علنی مورخ ۱۳۸۳/۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی، تصویب و در تاریخ ۱۳۸۳/۳/۹ تأیید شورای نگهبان رسید و بر اساس آن، وزارت رفاه و تأمین اجتماعی تشکیل تا از این طریق بسترهای لازم برای تحقق عدالت اجتماعی و رفاه اجتماعی در کشور مهیا شود.

ترکیه در رده ۹۵ و عراق در رده ۱۴۰ است. ایران در سال ۲۰۱۹ رتبه ۱۱۵ را کسب کرده بود که مقارن با سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ است؛ پس از آن در سال ۲۰۱۱ رتبه ۱۲۸ را کسب کرده است که مقارن به سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ است؛ از سال ۲۰۰۷ تا به امروز ایران در این دامنه نوسان داشته است.

همانطور که از برآیند تمام بخش‌ها در ۲۰۲۳ مشخص است ایران در مباحث آزادی فردی و شرایط شرکت‌ها و محیط زیست طبیعی در حالت بی‌کیفیتی تمام قرار دارد، از طرفی مسائل مربوط به سلامت، آموزش و شرایط زندگی از کیفیتی قابل توجه برخوردار است.

در بر می‌گیرد و نوآوری، ایده، سرمایه و استعداد را جذب می‌کند.

ایران

شایان ذکر است که در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران اصول متعددی به مبنای دولت رفاه اشاره دارد، از جمله: ۱- بند یک اصل ۴۳ قانون اساسی که به موجب آن تأمین نیازهای اساسی مردم مانند مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه بر عهده دولت است. ۲- آموزش و پرورش رایگان: بند دوم اصل سوم و نیز اصل سی‌ام قانون اساسی، آموزش و پرورش رایگان در تمام سطوح و تسهیل و تعمیم آموزش عالی را از اهداف دولت جمهوری اسلامی ایران می‌داند. ۳- اصل بیست و نهم قانون اساسی مقرر می‌دارد: «برخورداری از تأمین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، از کار افتادگی، بی‌سرپرستی، در راه ماندگی، حوادث و سوانح و نیاز به خدمات بهداشتی

ایران در لگانوم

نگاه کلی

ایران در میان ۱۶۷ کشور در رتبه ۱۲۶ قرار دارد. بدترین زیرشاخص ایران با رتبه ۱۶۵ مربوط به آزادی فردی و بهترین رتبه با ۵۸ مربوط به سلامت می‌باشد. اینکه از بین ۱۶۷ کشور تنها اوضاع ۴۱ کشور از ما بدتر است، اصلاً نشانه خوبی برای ایران نیست. در نظام جهانی کشورهایی که عملکرد خوبی در این شاخص دارند عمدتاً مربوط به حوزه اسکاندیناوی می‌باشند. در میان کشورهای همسایه با روابط نزدیک یعنی عراق و ترکیه ایران در جایگاه دوم است و

RANK	COUNTRY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
126	Iran	130	165	146	122	129	162	102	138	81	58	78	158								
125	2022 Rankings	131	165	144	125	127	162	102	135	79	62	79	157								
124	2021 Rankings	131	165	144	129	126	161	100	130	80	62	74	152								
120	2020 Rankings	131	165	135	128	125	164	100	133	80	67	73	154								
115	2019 Rankings	131	163	126	109	130	160	100	121	75	60	71	157								
118	2018 Rankings	135	163	127	120	124	159	106	130	76	71	68	156								
120	2017 Rankings	136	163	128	127	126	159	107	143	74	69	68	144								
120	2016 Rankings	144	165	138	103	122	162	111	127	79	72	73	147								
127	2015 Rankings	146	164	140	100	126	164	112	129	82	67	81	151								
124	2014 Rankings	141	166	131	107	114	161	109	129	78	69	81	150								
123	2013 Rankings	141	166	131	110	111	161	112	114	78	63	82	146								
126	2012 Rankings	146	164	133	141	112	156	117	120	73	60	84	147								
128	2011 Rankings	144	166	134	155	115	155	117	120	75	59	85	154								
127	2010 Rankings	141	166	129	148	115	157	116	117	74	64	82	156								
123	2009 Rankings	139	165	128	146	119	158	116	123	73	60	84	156								
122	2008 Rankings	140	166	128	133	121	160	116	120	69	57	84	158								
116	2007 Rankings	135	166	128	67	121	160	116	131	71	56	83	159								

Breakdown of performance

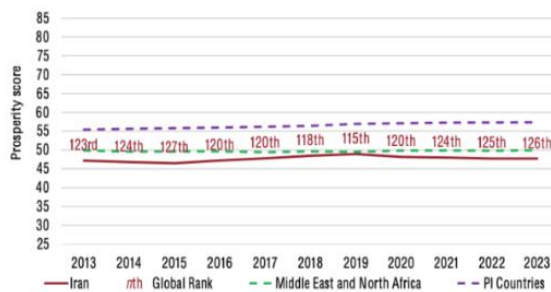

از میانگین خاورمیانه و شمال آفریقا و میانگین جهانی در تمام این ده ساله در رده پایین تری قرار داشته است

نکات قابل توجه سرمایه انسانی، ایمنی و امنیت و زیرساخت و دسترسی به بازار است. همانطور که مشاهده میشود ایران

Iran: Prosperity score 47.7 (126th)

Prosperity over time

سرمایه اجتماعی بهبود قابل قبولی یافته اما شاخص های آزادی اجتماعی با افت و حاکمیت با افت شدید رو به رو بوده است. در مسئله قدرت فردی از نظر کلی رشد داشته ایم و رد کنار آن ثبات هم داشته ایم و بطور کلی در اجزای شرایط زندگی و سلامت رشد خوبی حاصل شده است اما در بحث تحصیلات بخشی از رشد خود را از دست دادیم که بعد از سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ یعنی ۲۰۱۹ رخ داده که میتواند حاصل از مهاجرت انبوه قشر آکادمیک و دانشجویان باشد، از طرفی در بحث محیط زیست در کل تغییرات شاید خنثی بوده اما حجم نوسانات بالا بوده که میتواند نشانه از عدم تناسب سیاست های زیست محیطی با شرایط کشور باشد. اقتصاد باز کشور برخلاف افت شدیدی که در ۲۰۱۷ تا ۲۰۱۹ یعنی ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۸ داشته توانسته به شرایط قبلی خود بازگردد. نکته مهم در بحث اقتصادی این است که ایران به شدت در بحث زیرساخت و دسترسی به بازار که بیشتر به بخش دولتی مرتبط است رشد داشته و در اجزای کیفیت اقتصادی، شرایط شرکتها و محیط سرمایه داری که مرتبط به بخش خصوصی است افت شدید داشتیم و اوضاع امروزه کشور گواهی بر این موضوعات است.

• نگاه کلی به قدرت افراد و فراگیری اجتماعی و اقتصاد باز در ایران در ده ساله اخیر همانطور که از تصویر سمت چپ مشاهده میشود به غیر از مسئله محیط زیست ایران در مسائل مرتبط به قدرت زندگی افراد به خوبی عمل کرده است و در بحث فراگیری اجتماعی حرکت رو به افولی در شاخص حکومت و ثبات در شاخص های ایمنی و امنیت و آزادی اشخاص در ۱۵ ساله اخیر داشته و نکته جالب تر نوسانات کیفیت سرمایه انسانی است به نوبه خود قابل توجه است. در مسائل اقتصادی ثبات معنی داری تمام بخش ها مشاهده میشود به غیر از مبحث دسترسی به بازار و زیرساخت که با رشد خوبی مواجه بوده است؛ در مورد زیرساخت ها و دسترسی به بازار؛ این مسائل در ایران این تحت سلطه دولت است و نشان از کارآیی دولت میباشد. با توجه به تصویر سمت راست مشاهده میشود که امتیاز کلی ایران در طول ۱۰ ساله اخیر رشد ۰.۵ واحدی تقریباً ثابت مانده است که نشان از این است که مسیر حرکت در راستای اسناد بالادستی و سیاست های کلی ایران هموار نبوده است. در یک نگاه کلی به بخش فراگیری اجتماعی همان روند قبلی مشاهده میشود؛ ثبات؛ اما حاصل از نوسان؛ کیفیت ایمنی و امنیت و

	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023			
Investment Environment	42.8	39.3	129	18	15	Enterprise Conditions	36.2	32.6	162	1	18		
Property Rights	30%	43.3	36.1	141	44	17	Domestic Market Contestability	30%	32.3	28.4	154	3	16
Investor Protection	20%	25.7	25.8	156	1	18	Environment for Business Creation	25%	38.5	38.5	151	10	16
Contract Enforcement	20%	68.4	67.6	51	2	7	Burden of Regulation	25%	39.5	37.2	156	9	19
Financing Ecosystem	20%	40.4	35.9	140	17	17	Labour Market Flexibility	10%	31.0	32.3	155	4	18
Restrictions on International Investment	10%	28.7	26.0	140	3	17	Price Distortions	10%	39.5	18.9	167	11	19
Infrastructure and Market Access	37.7	50.3	102	10	15	Economic Quality	44.5	38.9	138	24	16		
Communications	25%	31.6	77.8	84	37	14	Fiscal Sustainability	25%	65.0	60.0	47	3	8
Energy	15%	45.5	46.4	82	2	10	Macroeconomic Stability	10%	53.8	26.2	159	39	17
Water	10%	68.8	65.4	55	11	10	Productivity and Competitiveness	30%	45.6	41.1	119	11	17
Transport	25%	42.0	44.4	76	2	11	Dynamism	15%	20.3	17.4	146	21	16
Border Administration	5%	40.7	55.8	69	65	8	Labour Force Engagement	20%	30.6	31.9	158	3	18
Open Market Scale	5%	15.6	15.8	128	17	15							
Import Tariff Barriers	5%	3.9	3.9	167	-	19							
Market Distortions	10%	25.9	25.1	182	1	17							

اقتصاد ایران از نظر لگاتوم

در ابتدا با یک تصویر کلی از اقتصاد ایران موضوع را باز میکنیم
 درباره هر یک از سر شاخه ها در بخش «نگاه کلی به قدرت افراد و فراگیری اجتماعی و اقتصاد باز در ایران در ده ساله اخیر» به اختصار صحبت شد و حال به دنبال باز کردن هر بخش و اجزای آن هستیم تا فرآیند های اقتصادی ایران از نظر رفاه لگاتومی مورد بحث قرار گیرد.

Iran: Investment Environment (129th): Element and indicator scores							
Element	Source	Unit	Weight	2013	Value 10-yr trend	2023	Global Rank 2013-2023
Property Rights (141st)			30%	43.3		36.1	97 141
Regulation of property possession and exchange	BTI	expert survey, 1-10	1.0	4.0		3.0	128 141
Lawful process for expropriation	WPI	expert survey, 0-1	1.0	0.610		0.513	58 87
Protection of property rights	WEF	expert survey, 1-7	1.0	4.59		3.53	55 142
Intellectual property protection	WEF	expert survey, 1-7	2.0	2.87		2.73	133 160
Quality of land administration	WEF	index, 0-30	1.0	15.0		15.0	71 73
Investor Protection (156th)			20%	25.7		25.8	155 156
Auditing and reporting standards	WEF	expert survey, 1-7	2.0	4.30		3.64	97 138
Insolvency regulatory framework	WEF	index, 0-10	1.0	5.0		5.0	145 146
Recovery rate of insolvency	WEF	percentage	1.5	19.3		37.1	139 71
Shareholder governance	WEF	index, 0-10	1.0	2.7		2.7	158 157
Regulation of conflict of interest	WEF	index, 1-7	1.0	4.0		4.0	146 147
Contract Enforcement (51st)			20%	68.4		67.6	53 51
Alternative dispute resolution mechanisms	WPI	expert survey, 0-1	1.0	0.760		0.761	30 33
Contract intensity	Harvard	index, 0-3	1.0	1.9		1.9	91 86
CPIA property rights and rule-based governance rating	WPI - CPIA	index, 0-2	1.0	3.2		3.2	43 42
Financing Ecosystem (140th)			20%	40.4		35.9	123 140
Quality of banking system and capital markets	BTI	expert survey, 1-10	1.0	3.0		2.0	154 160
Venture capital availability	WEF	expert survey, 1-7	1.0	1.9		2.2	149 141
Soundness of banks	WEF	expert survey, 1-7	1.0	4.56		2.79	107 161
Financing of SMEs	WEF	expert survey, 1-7	1.0	3.15		2.85	136 152
Access to finance	WPI-ES	percentage	1.0	31.4		31.4	108 118
Commercial bank branches	IMF-FAS	branches /100,000 adult population	1.0	26.3		31.1	36 15
National credit registry coverage (borrowers per 1,000 adults)	WB-DI	percentage	0.5	28.9		60.5	52 14
Restrictions on International Investment (140th)			10%	28.7		26.0	137 140
Freedom to own foreign currency bank accounts	FI	index, 0-10	1.0	10.0		10.0	1 1
Capital controls	FI	percentage	1.0	0.000		8.333	148 125
Freedom of foreigners to visit	FI	index, 0-10	1.0	0.0		0.0	140 53
Prevalence of foreign ownership of companies	WEF	expert survey, 1-7	1.0	2.24		2.99	167 159
Business impact of rules on FDI	WEF	expert survey, 1-7	2.0	3.52		3.53	149 152
Restrictions on financial transactions	Chen-ito	index, 0-1	1.0	0.4		0.0	89 156

است. دو نکته مثبت دیگر رشد بانک های تجاری و افزایش میزان وام دهی در جامعه است.

- محدودیت های سرمایه گذاری بین المللی

یک نکته بسیار حائز اهمیت است و آن بحث محدودیت در معاملات مالی است که افت مرتبه شدید آن حاصل از تحریم های مالی است.

- بهره وری و رقابت پذیری

بهره وری نیروی کار افت داشته که میتواند به دنبال دو علت باشد؛ اولاً افت در مبحث نیروی کار ماهر که صحبت شد، ثانیاً ماشین آلات و سرمایه مستهلک در اختیار نیروی کار به علت محدودیتهای موجود. از طرفی همین محدودیتهای باعث شده است که صادرات کالای تکنولوژی بر از ایران به جهان کاهش چشمگیری را تجربه کند.

- پویایی

دو حرکت متضاد در بحث پویایی کیفیت اقتصادی ایران جالب توجه است؛ میزان ثبت اختراع و پتنت ها روند نزولی شدید را طی کرده است، در صورتی که ظرفیت جذب افراد توانا در کشور افزایش یافته است.

- مشارکت نیروی کار

شاخص کارگران حقوق و دستمزد گیرنده یعنی کیفیت و حفاظت از حقوق این افراد افت چشمگیری داشته است اما در مورد وضعیت بیکاری بهبود مشاهده میشود.

آزادی فردی و بهترین رتبه با ۵۰ مربوط به حوزه زیرساخت و دسترسی به بازار میباشد. در سال ۲۰۱۶ رتبه ۶۰ را کسب کرده بود؛ پس از آن در سال ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ رتبه ۹۶ را کسب کرده است. ترکیه توانسته بود تا سال ۲۰۱۹ امتیازی بالاتر از میانگین جهانی و خاورمیانه کسب کند؛ اما همچنان بالاتر از میانگین خاورمیانه است.

فضای سرمایه گذاری در ایران

- حقوق مالکانه

در دهه گذشته حقوق مالکانه در ایران به کلی در مسیر تضعیف پیشرفته است و در تمام بخش های مقررات تملک و مبادله اموال، روند قانونی برای سلب مالکیت، حمایت از حقوق مالکیت و حمایت از مالکیت معنوی افت کرده و صرفاً کیفیت اداره زمین تقریباً ثابت بوده است.

- حفاظت از سرمایه گذارها

در این بخش همانطور که مشاهده میشود تغییرات خاصی قابل مشاهده نیست و بخشی از این موضوع به علت کمبود اطلاعات است اما نکته قابل توجه افزایش و بهبود نرخ بازبایی ورشکستگی است که میتواند یکی از عوامل رونق کسب و کار باشد.

- اجرای قراردادهای

در بحث قراردادهای ایران تغییرات خاصی را نمیتوان مشاهده کرد و میتوان گفت سیستم قضایی در دهه اخیر ثابت مانده است.

اکوسیستم مالی

بهبود کوچک در بحث سرمایه گذاری خطرپذیر میتواند نوید بخش این موضوع باشد که ریسک پذیری کنترل شده رواج بیشتری در جامعه پیدا کرده است؛ اما نکته به شدت منفی بحث سلامت بانکی است که افت شدیدی پیدا کرده

ترکیه در لگانوم

نگاه کلی

ترکیه در میان ۱۶۷ کشور در رتبه ۹۵ قرار دارد. بدترین زیرشاخص ترکیه به مشابه ایران با رتبه ۱۵۲ مربوط به

فراگیری اجتماعی در شرایط بسیاری ضعیفی قرار دارد. نکات قابل توجه سرمایه انسانی، ایمنی و امنیت و زیرساخت و دسترسی به بازار است.

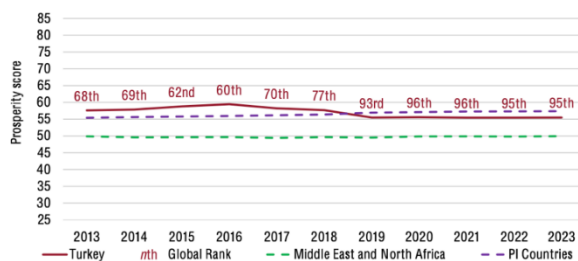
همانطور که از برآیند تمام بخش ها در ۲۰۲۳ مشخص است ترکیه در مباحث قدرت فردی و اقتصاد باز بسیار شرایط قابل قبولی دارد و برعکس این موضوع، برای بحث

RANK	COUNTRY	Health	Education	Environment	Living Conditions	Personal Freedom	Social Capital	Governance	Enterprise Conditions	Infrastructure and Market Access	Economic Quality	Investment Environment	Safety and Security
95	Turkey	147	152	128	137	68	65	50	71	59	63	74	86
95	2022 Rankings	147	154	127	139	74	70	51	66	54	59	74	80
96	2021 Rankings	146	152	126	132	74	70	50	67	56	56	73	75
96	2020 Rankings	147	149	121	139	67	64	50	71	52	58	72	85
93	2019 Rankings	148	150	115	129	65	78	51	63	51	54	72	95
77	2018 Rankings	140	143	97	87	60	49	48	61	59	60	73	82
70	2017 Rankings	144	133	92	85	60	43	46	55	62	60	72	68
60	2016 Rankings	129	129	69	84	52	41	51	53	61	58	71	68
62	2015 Rankings	131	119	69	152	51	36	52	63	56	64	71	67
69	2014 Rankings	138	115	63	166	51	35	52	64	55	63	74	68
68	2013 Rankings	133	116	62	165	54	42	52	67	53	66	76	65
71	2012 Rankings	140	114	61	162	62	50	53	74	56	61	81	66
72	2011 Rankings	142	113	63	165	64	50	52	78	51	58	81	68
77	2010 Rankings	135	119	62	166	67	55	54	77	61	68	81	76
71	2009 Rankings	136	115	62	162	64	61	53	80	55	75	81	70
70	2008 Rankings	143	115	60	156	66	52	53	81	55	74	81	59
68	2007 Rankings	139	115	60	150	63	53	53	97	54	81	82	66

Turkey: Prosperity score 55.5 (95th)

Prosperity over time

۱۰ ساله اخیر ۲.۱ امتیاز کاهش داشته اما نوسانات بیانگر این است که تغییر در سیاست گذاری های این کشور بعد از سال ۲۰۱۸ باعث افت شدید رفاه زندگی بهبود یافته مردم این کشور است. در یک نگاه کلی به بخش فراگیری اجتماعی همان روند افت به مشهود است و تمامی شاخص نزول را تجربه کردند به غیر از شاخص سرمایه انسانی. در مسئله قدرت فردی از نظر کلی رشد داشته اند و اما کیفیت کلی ثابت بوده است؛ در آموزش و درمان رشد، در شرایط زندگی ثبات و در محیط زیست افول داشتیم. اقتصاد باز ترکیه مانند بخش قدرت فردی مسیر ثبات را در پیش داشته در دهه گذشته؛ اوضاع شرایط سرمایه گذاری و شرکت ها افت شدیدی را تجربه کردند در صورتی که کیفیت اقتصادی ثابت مانده است و در حوزه زیرساخت و دسترسی به بازار رشد بدون وقفه ای مشاهده میشود.

• نگاهی کلی به قدرت افراد و فراگیری اجتماعی و اقتصاد باز در ایران در ده ساله اخیر همانطور که از تصویر سمت چپ مشاهده میشود، ترکیه به غیر از بخش فراگیری اجتماعی، به خوبی عمل کرده است و در ۱۰ ساله اخیر رتبه بالای ۱۰۰ نداشته است و در بحث فراگیری اجتماعی حرکت رو به افولی در شاخص حکومت و آزادی فردی داشته است؛ در حالی که در بحث امنیت ثبات و در بحث سرمایه اجتماعی بهبود قابل توجه اما به شدت نوسانی را داشته است. نکته جالب، نوسان کیفیت سرمایه انسانی است که از رتبه ۱۵۰ به ۸۴ و سپس به ۱۳۷ رسیده است. در مسائل اقتصادی با اغماض از تغییرات، در کنار رشد زیرساختی اقتصاد این کشور، میتوان ثبات را مشاهده کرد. در مسائل قدرت فردی هم بخش سلامت با بهبود و محیط زیست با افول موجه بوده است. با توجه به تصویر سمت راست مشاهده میشود که امتیاز ترکیه در طول

	2010	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Investment Environment	59.3	56.6	68	14	10			
Property Rights	30%	60.0	57.0	62	13	10		
Investor Protection	20%	54.3	53.9	64	5	5		
Contract Enforcement	20%	55.4	57.8	83	12	12		
Financing Ecosystem	20%	65.7	57.9	79	44	11		
Restrictions on International Investment	10%	62.8	55.9	67	11	6		
Enterprise Conditions	61.1	56.7	65	23	9			
Domestic Market Contestability	30%	72.5	61.1	58	19	5		
Environment for Business Creation	25%	64.1	56.9	75	31	10		
Burden of Regulation	25%	42.9	49.8	93	44	13		
Labour Market Flexibility	10%	56.1	51.0	70	29	11		
Price Distortions	10%	70.2	66.0	79	34	11		
Infrastructure and Market Access	56.8	66.4	50	2	6			
Communications	25%	57.0	84.5	53	14	7		
Energy	15%	52.7	83.6	20	31	5		
Water	10%	55.5	56.2	72	7	11		
Transport	25%	58.6	82.7	28	1	3		
Border Administration	5%	58.6	56.0	65	3	6		
Open Market Scale	5%	31.2	39.6	88	8	8		
Import Tariff Barriers	5%	75.9	69.9	68	10	4		
Market Distortions	10%	61.7	61.5	75	5	9		
Economic Quality	53.9	53.0	71	4	8			
Fiscal Sustainability	25%	61.9	53.0	90	30	12		
Macroeconomic Stability	10%	62.7	59.2	100	48	4		
Productivity and Competitiveness	30%	63.0	67.1	58	6	2		
Dynamism	15%	33.2	33.2	83	10	9		
Labour Force Engagement	20%	41.2	43.9	100	8	8		

ترکیه در کنار همسایگان و منطقه

ترکیه در میان همسایگان خود از ایران، سوریه و عراق رتبه رفاهی بهتری دارد و با آذربایجان در یک منطقه قرار دارد؛ از دیگر همسایگان خود مثل ارمنستان، بلغارستان، یونان و گرجستان وضعیت ضعیف تری دارد. در مقایسه با دیگر کشور های منطقه اعم از کشور های حاشیه خلیج فارس اوضاع رفاهی برتری ندارد؛ در مقایسه با مصر، لیبی، یمن و غیره که کشورهای جنگ زده یا درگیر مشکلات داخلی هستند رتبه رفاهی بالاتری دارد.

- حفاظت از سرمایه گذارها

این بخش هم روند تضعیف در پی داشته در تمام بخش ها که شدت تضعیف در بخش ها متفاوت بوده است. در بحث نظارت بر ورشکستگی بهبود کیفیت آشکار است. در موارد دیگر تضعیف نرخ بازیابی ورشکستگی سیگنال خوبی برای یک اقتصاد نیست.

- اجرای قراردادهای

در بحث قراردادهای این کشور بهبود مکانیسم های جایگزین حل اختلاف و قدرت قراردادهای مشاهده میشود که میتواند به ایجاد فضای اعتماد در سرمایه گذاری ها منجر شود.

محدویت در معاملات مالی، جلوگیری از مالکیت خارجی شرکتها، کنترل سرمایه و محدودیت حضور خارجی ها مواردی است که شدید تر شده و باعث افت کیفیت سرمایه گذاری بین المللی در ترکیه شده است.

- بهره وری و رقابت پذیری

بهره وری نیروی کار حدود ۵۰ درصد رشد را تجربه کرده است که میتواند گواهی بر رشد توسعه سرمایه انسانی باشد.

Country	Global rank	Country	Global rank
Estonia	21	Israel	33
Czechia	25	United Arab Emirates	44
Slovenia	27	Qatar	46
Latvia	31	Kuwait	60
Lithuania	32	Bahrain	62
Slovakia	35	Oman	67
Poland	37	Saudi Arabia	79
Croatia	41	Jordan	86
Hungary	42	Turkey	95
Romania	45	Morocco	96
Bulgaria	48	Tunisia	99
Montenegro	49	Algeria	109
Serbia	52	Lebanon	112
Georgia	53	Egypt	121
North Macedonia	55	Iran	126
Armenia	61	Iraq	140
Albania	65	Libya	146
Moldova	70	Syria	159
Bosnia and Herzegovina	72	Yemen	166
Ukraine	74		
Russia	77		
Belarus	78		
Azerbaijan	92		

اقتصاد ترکیه از نظر لگاتوم

در ابتدا با یک تصویر کلی از اقتصاد ترکیه موضوع را باز میکنیم و شرایط کلی آن در بالا بحث شد.

• فضای سرمایه گذاری در ترکیه

- حقوق مالکانه

در دهه گذشته حقوق مالکانه در ترکیه به کلی در مسیر تضعیف پیشرفته است و در تمام بخش های مقررات تملک و مبادله اموال و حمایت از حقوق مالکیت افت کرده و در موضوع روند قانونی برای سلب مالکیت این افت شدید بوده است. صرفا کیفیت اداره زمین و حمایت از مالکیت معنوی بهبود جزئی تجربه کرده است.

- اکوسیستم مالی

افت کلی در این بخش شدید بوده است؛ بهبود در هیچ یک از موارد دیده نمیشود. دو مورد که شدیدترین افت ها را داشته است بحث دسترسی به فایننس و سلامت بانکی است و این افت در این دو بخش اثرات سوء ای بر اقتصاد ترکیه دارد.

- محدودیت های سرمایه گذاری بین

المللی

Turkey: Investment Environment (68th): Element and indicator scores

	Source	Unit	Weight	2013	Value 10-yr trend	2023	Global Rank	
							2013	2023
Property Rights (62nd)			30%	60.0		57.0	49	62
Regulation of property possession and exchange	BTI	expert survey, 1-10	1.0	9.0		7.0	39	58
Lawful process for expropriation	WP	expert survey, 0-1	1.0	0.630		0.455	54	122
Protection of property rights	WEF	expert survey, 1-7	1.0	4.54		4.25	56	82
Intellectual property protection	WEF	expert survey, 1-7	2.0	3.29		3.88	102	91
Quality of land administration	WEF	index, 0-30	1.0	21.5		23.0	39	30
Investor Protection (64th)			20%	54.3		53.9	59	64
Auditing and reporting standards	WEF	expert survey, 1-7	2.0	4.68		4.37	61	92
Insolvency regulatory framework	WEF	index, 0-16	1.0	8.0		10.5	88	58
Recovery rate of insolvency	WEF	percentage	1.5	20.0		14.7	136	150
Shareholder governance	WEF	index, 0-10	1.0	7.7		7.7	8	12
Regulation of conflict of interest	WEF	index, 1-7	1.0	6.7		6.7	29	35
Contract Enforcement (83rd)			20%	55.4		57.8	95	83
Alternative dispute resolution mechanisms	WP	expert survey, 0-1	1.0	0.670		0.698	75	53
Contract intensity	Harvard	index, 0-3	1.0	2.1		2.2	76	50
CPIA property rights and rule-based governance rating	WB - CPIA	index, 1-6	1.0	2.3		2.3	153	150
Financing Ecosystem (79th)			20%	65.7		57.9	35	79
Quality of banking system and capital markets	BTI	expert survey, 1-10	1.0	9.0		8.0	33	56
Venture capital availability	WEF	expert survey, 1-7	1.0	2.5		2.9	88	93
Soundness of banks	WEF	expert survey, 1-7	1.0	5.99		4.63	21	92
Financing of SMEs	WEF	expert survey, 1-7	1.0	3.92		3.98	52	63
Access to finance	WB-ES	percentage	1.0	14.3		26.5	41	106
Commercial bank branches	IMF-FAS	branches /100,000 adult population	1.0	17.9		15.4	62	61
National credit registry coverage (borrowers per 1,000 adults)	WB-OI	percentage	0.5	43.3		40.1	31	50
Restrictions on International Investment (67th)			10%	62.8		55.9	56	67
Freedom to own foreign currency bank accounts	FI	index, 0-10	1.0	10.0		10.0	1	1
Capital controls	FI	percentage	1.0	30.769		23.077	84	97
Freedom of foreigners to visit	FI	index, 0-10	1.0	10.0		8.4	1	8
Prevalence of foreign ownership of companies	WEF	expert survey, 1-7	1.0	4.21		4.06	110	117
Business impact of rules on FDI	WEF	expert survey, 1-7	2.0	4.79		4.94	53	53
Restrictions on financial transactions	China-Io	index, 0-1	1.0	0.4		0.2	89	107

در بحث کیفیت کالای صادراتی در دهه اخیر تغییرات خاصی قابل مشاهده نیست.

- پویایی

ظرفیت جذب افراد توانا در کشور ترکیه کاهش یافته است و در کل پویایی اقتصاد این کشور افت را تجربه کرده است.

- مشارکت نیروی کار

وضعیت بیکاری و بیکاری جوانان روند منفی را در ده ساله گذشته طی کرده است؛ در صورتی که مشارکت نیروی کار بهبود مختصری داشته است. شاخص کارگران حقوق و دستمزد گیرنده نیز بهبود یافته است.

بحث و نتیجه گیری

بصورت کلی نکاتی که درباره شرایط اقتصادی ایران مطرح است به این شرح است که ایجاد بستر و فرصت برای نیروی انسانی، سرمایه گذاری، تجارت و رشد ایجاد شده است اما اثر عوامل خارجی مانند تحریم ها و نبود تامین مالی بین المللی اجازه بهره برداری از این فرصت ها را به فضای اقتصادی ایران نداده است. بهبود روابط بین المللی که امروزه در رفتار دولتمردان ایرانی مشاهده میشود میتواند به رشد انفجاری و سریعتر ایران به علت وجود بستر های مناسب کمک کند.

در مورد کشور ترکیه باید این موضوع را متذکر شد که در دهه گذشته از نظر اقتصادی نه تنها پیشرفت و ثبات بلکه نزول و ثبات را تجربه کرده و این موضوع در تمامی بخش ها مشاهده میشود و اگر سیاست های این کشور تغییر نکند چشم انداز خوبی برای شرایط اقتصادی این کشور قابل تصور نیست.

- نگاه کلی به وضعیت شاخص های ایران و ترکیه در کنار یکدیگر

۲۰۲۳		۲۰۱۳		<u>شرایط سرمایه گذاری</u>
ترکیه	ایران	ترکیه	ایران	
۶۲	۱۴۱	۴۹	۹۷	حقوق مالکانه
۵۸	۱۴۱	۳۹	۱۲۸	مقررات تملک و مبادله اموال
۱۲۲	۸۷	۵۴	۵۸	روند قانونی برای سلب مالکیت
۸۲	۱۴۲	۵۶	۵۵	حمایت از حقوق مالکیت
۹۱	۱۶۰	۱۰۲	۱۳۳	حمایت از مالکیت معنوی
۳۰	۷۳	۳۹	۷۱	کیفیت اداره سرزمین
۶۴	۱۵۶	۵۹	۱۵۵	محافظت از سرمایه گذار
۹۲	۱۳۸	۶۱	۹۷	استانداردهای حسابرسی و گزارشگری
۵۸	۱۴۶	۸۸	۱۴۵	چارچوب نظارتی ورشکستگی
۱۵۰	۷۱	۱۳۶	۱۳۹	نرخ بازیابی ورشکستگی
۱۲	۱۵۷	۸	۱۵۸	حاکمیت سهامداران
۳۵	۱۴۷	۲۹	۱۴۶	تنظیم تضاد منافع
۸۳	۵۱	۹۵	۵۳	اجرای قراردادها
۵۳	۳۳	۷۵	۳۰	مکانیسم های حل اختلاف
۵۰	۸۶	۷۶	۹۱	شدت قرارداد
۱۵۰	۴۲	۱۵۳	۴۳	حقوق مالکیت CPIA و رتبه بندی حاکمیت مبتنی بر قانون
۷۹	۱۴۰	۳۵	۱۲۳	اکوسیستم مالی
۵۶	۱۶۰	۳۳	۱۵۴	کیفیت نظام بانکی و بازار سرمایه
۹۳	۱۴۱	۸۸	۱۴۹	در دسترس بودن سرمایه خطرپذیر
۹۲	۱۶۱	۲۱	۱۰۷	سلامت بانک ها
۶۳	۱۵۲	۵۲	۱۳۶	تامین مالی شرکت های کوچک و متوسط
۱۰۶	۱۱۸	۴۱	۱۰۸	دسترسی به تامین مالی
۶۱	۱۵	۶۲	۳۶	شعب بانک های تجاری
۵۰	۱۴	۳۱	۵۲	پوشش ثبت اعتبار ملی (وام گیرندگان به ازای هر ۱۰۰۰ بزرگسال)
۶۷	۱۴۰	۵۶	۱۳۷	محدودیت های سرمایه گذاری خارجی

۱	۱	۱	۱	آزادی داشتن حساب های بانکی ارزی
۹۷	۱۲۵	۸۴	۱۴۸	کنترل سرمایه
۸	۵۳	۱	۱۴۰	آزادی بازدید خارجیان
۱۱۷	۱۵۹	۱۱۰	۱۵۷	رواج مالکیت خارجی شرکتها
۵۳	۱۵۲	۵۳	۱۴۹	تأثیر قوانین تجاری بر سرمایه گذاری مستقیم خارجی
۱۰۷	۱۵۶	۸۹	۸۹	محدودیت در معاملات مالی

۲۰۲۳		۲۰۱۳		<u>شرایط شرکتها</u>
ترکیه	ایران	ترکیه	ایران	
۵۶	۱۵۴	۳۷	۱۵۱	رقابت پذیری در بازار داخلی
۴۸	۱۵۵	۴۰	۱۴۳	رقابت مبتنی بر بازار
۳۹	۱۵۲	۴۲	۱۵۲	سیاست ضد انحصاری
۸۹	۶۱	۳۰	۴۸	میزان تسلط بر بازار
۱۱۳	۱۴۵	۴۴	۱۵۳	مالکیت دولت بر اقتصاد
۷۵	۱۵۱	۴۴	۱۴۱	بسترهای ایجاد کسب و کار
۶۷	۱۵۱	۳۵	۱۵۴	شرکت های خصوصی مجاز
۶۶	۷۴	۷۹	۶۱	مهارت نیروی کار
۱۱۴	۱۲۰	۱۰۸	۸۱	در دسترس بودن کارگران ماهر
۶۸	۱۰۱	۴۳	۹۱	وضعیت توسعه فعالیتها
۹۳	۱۵۶	۱۳۷	۱۴۷	بار مقررات
۷۱	۱۱۴	۶۱	۱۰۱	مالیات و بوروکراسی
۱۱۵	۸۷	۵۴	۹۹	سهولت در پرداخت مالیات
۵۷	۱۱۲	۱۶۲	۱۰۹	زمان صرف شده برای رعایت مقررات
۶۲	۱۵۹	۹۳	۱۳۶	بار مقررات دولتی
۱۴۴	۱۳۰	۱۱۳	۱۴۴	روزهای دریافت مجوز مربوط به ساخت و ساز
۷۰	۱۵۵	۴۱	۱۵۹	انعطاف پذیری بازار نیروی کار
۱۴۲	۱۵۸	۱۲۵	۱۴۱	همکاری در روابط کار

۱۲۴	۱۳۷	۴۴	۱۰۳	انعطاف‌پذیری شیوه‌های استخدام
۴۸	۱۵۲	۳۶	۱۵۷	انعطاف‌پذیری در تعیین دستمزد
۱۴۹	۱۲۰	۱۴۸	۱۱۸	هزینه‌های اضافی
۹	۸۳	۸	۸۴	انعطاف‌پذیری قراردادهای کاری
۷۹	۱۶۷	۴۵	۱۵۶	کزدیسی و تحریف قیمت‌ها
۷۱	۱۵۶	۴۷	۸۴	اثر مخرب مالیات و یارانه
۱۰۷	۱۶۶	۱۰۷	۱۶۲	یارانه انرژی

۲۰۲۳		۲۰۱۳		زیرساخت و دسترسی به بازار
ترکیه	ایران	ترکیه	ایران	
۵۳	۸۴	۶۷	۱۲۱	ارتباطات
۳۷	۹۴	۶۰	۱۳۳	پهنای باند اینترنت بین‌المللی
۶۵	۱۱۴	۸۷	۱۳۹	پوشش شبکه ۲G ۳G ۴G
۵۷	۷۸	۵۳	۹۸	اشتراک‌های پهنای باند ثابت
۶۲	۴۷	۶۳	۹۸	استفاده از اینترنت
۲۰	۸۲	۵۱	۸۰	انرژی
۶۱	۶۶	۷۴	۶۳	ظرفیت الکتریکی موجود
۶۹	۴۵	۱۰۱	۴۲	تعداد قطعی برق در یک ماه معمولی
۳۲	۱۳۵	۱۰۳	۱۲۸	میانگین مدت یک قطع برق معمولی
۱۱	۱۰۰	۸	۹۶	زمان برای به دست آوردن اتصال الکتریکی پس از درخواست
۷۲	۵۵	۷۹	۴۴	آب
۱۰۹	۳۱	۱۰۹	۳۱	دارایی‌های ثابت آب ناخالص
۹۰	۱۲	۹۰	۱۲	تولید آب
۶۸	۱۰۵	۶۶	۷۲	قابلیت اطمینان تامین آب
۲۸	۷۶	۲۷	۷۴	حمل و نقل
۴۵	۶۶	۲۵	۱۱۷	عملکرد لجستیک
۱۴	۵۸	۲۴	۵۱	اتصال فرودگاه به شبکه بین‌المللی
۴۴	۸۸	۵۶	۷۱	کارایی خدمات بنادر
۲۴	۹۰	۳۰	۵۶	اتصال شبکه دریایی به دنیا
۳۱	۸۰	۴۰	۶۷	کیفیت جاده‌ها
۵۲	۱۱۴	۵۲	۱۱۴	تراکم جاده‌ها
۵۹	۸۱	۵۹	۸۴	تراکم حمل و نقل ریلی
۶۶	۶۹	۶۳	۱۳۴	گمرکات مرزی
۵۹	۷۱	۳۲	۱۳۳	کارایی فرآیند ترخیص کالا از گمرک

۶۳	۲۵	۹۸	۱۵۱	تعداد مدارکی که برای صادرات باید پر شود
۹۰	۹۰	۶۸	۱۸	تعداد مدارکی که باید برای واردات پر شود
۲	۲	۶۱	۹۸	زمان ترخیص با بازرسی فیزیکی
۷۹	۱۲۱	۸۹	۱۲۳	میانگین زمان ترخیص صادرات از گمرک
۸۸	۱۲۸	۸۰	۱۱۱	مقیاس آزادی بازار
۷۷	۹۷	۳۴	۸۷	دسترسی به بازارهای داخلی و بین‌المللی برای کالاها
۸۴	۱۱۹	۹۲	۱۱۹	دسترسی به بازارهای داخلی و بین‌المللی برای خدمات
۱۱۷	۱۶۶	۱۳۴	۱۵۷	متوسط تعرفهٔ موزون تجاری در بازارهای مقصد
۸۶	۱۶۷	۱۰۱	۱۶۴	ترجیحات در بازارهای مقصد
۶۸	۱۶۷	۵۸	۱۶۷	موانع تعرفه ای واردات
۶۷	۱۶۷	۴۸	۱۶۷	سهم واردات بدون تعرفه
۷۶	۱۶۷	۶۶	۱۶۷	میانگین نرخ تعرفه اعمال شده
۱۲۶	۱۰۷	۱۲۷	۱۰۹	پیچیدگی تعرفه‌ها
۷۵	۱۶۲	۷۰	۱۶۱	کژدبسی بازارها
۶۱	۱۶۲	۴۸	۱۵۷	میزان آزادسازی تجارت خارجی
۸۲	۱۳۱	۱۰۷	۱۴۵	شیوع موانع غیر تعرفه‌ای
۹۵	۵۵	۹۵	۵۵	اقدامات غیر تعرفه‌ای

۲۰۲۳		۲۰۱۳		کیفیت اقتصادی
ترکیه	ایران	ترکیه	ایران	
۹۰	۴۷	۶۰	۴۴	ثبات مالی
۱۴۷	۷۸	۶۸	۵۰	تراز بودجهٔ دولت
۴۲	۳۵	۶۵	۱۶	بدهی دولت
۹۱	۵۲	۸۵	۴۹	رتبهٔ اعتباری کشور
۹۱	۱۱۲	۶۵	۱۳۳	حق بیمهٔ ریسک کشور
۳۴	۸	۶۹	۱۷	پس‌انداز ناخالص
۱۰۰	۱۵۹	۵۲	۱۲۰	ثبات اقتصاد کلان
۲۱	۱۳۷	۷۴	۸۵	رشد تولید ناخالص داخلی سرانه

۱۴۶	۱۵۸	۶۳	۱۲۱	نوسانات تورم
۵۰	۱۱۹	۵۶	۱۰۸	بهره‌وری و رقابت پذیری
۲۷	۷۱	۴۰	۵۶	بهره‌وری نیروی کار
۴۶	۹۷	۴۸	۱۱۵	پیچیدگی اقتصادی
۴۰	۱۳۶	۴۲	۱۳۹	کیفیت صادرات
۱۱۲	۱۴۹	۱۲۲	۹۸	صادرات محصولات با تکنولوژی بالا
۸۳	۱۴۶	۷۳	۱۲۵	پویایی
۷۷	۱۱۳	۸۵	۱۰۳	تراکم کسب و کار جدید
۴۴	۱۲۲	۴۷	۳۸	درخواست‌های ثبت اختراع
۱۲۹	۱۳۴	۹۸	۱۶۴	ظرفیت جذب افراد با استعداد
۱۲۰	۱۵۸	۱۲۸	۱۶۱	مشارکت نیروی کار
۱۳۷	۱۵۶	۱۴۸	۱۶۳	مشارکت نیروی کار
۱۴۳	۱۶۲	۱۴۹	۱۶۱	مشارکت زنان در نیروی کار
۷۳	۱۰۵	۸۷	۹۷	کارگران مزدگیر و حقوق بگیر
۱۳۷	۱۲۷	۱۱۳	۱۳۵	بیکاری
۱۱۹	۱۳۱	۹۰	۱۳۵	بیکاری جوانان

ترکیه	ایران	
<p>اوضاع قرارداد های سرمایه گذاری بهبود یافته یافته است اما سیستم حقوقی به کل تضعیف شده است. فرآیند بازگشت از ورشکستگی سخت تر شده که نشان از سخت تر شدن بازبایی فعالیت های اقتصادی است. سلامت نظام بانکی افت و دسترسی به فایننس بین المللی محدود شده است که بخشی از محدودیت های مالی اعمال شده بر این کشور است.</p>	<p>در سیستم قضایی مسیر ثبات طی شده اما در فرآیندهای حقوق سرمایه گذاری افت مشهود است. سلامت نظام بانکی در ایران به شدت افت کرده همانطور که از رفتار موسسات مالی و بدهی بانک ها مشهود است. به علت تحریم ها ریسک فعالیت در ایران افزایش داشته است و سرمایه گذاری خطر پذیر (Venture- Capitalis) افزایش داشته است.</p>	<p>فضای سرمایه گذاری</p>
<p>بازار رقابت جهانی به شرایط انحصار داخلی رسیده است و سیاست های ضد انحصار بی اثر بوده است. تاب آوری شرکتها کاهش پیدا کرده است و دولت در تلاش برای بهبود فرآیندهای قانونی است. بصورت کلی کاربایی سخت تر شده است. افزایش یارانه ها اثر منفی داشته است.</p>	<p>بازار انحصاری است و رفاه جامعه را کم خواهد کرد. دانش سرمایه انسانی افزایش داشته اما در عمل بدون مهارت های تولیدی هستند. حجم مالیات دریافتی افزایشی بوده اما روندهای مالیاتی بهبود یافته است. بیکاری تقریباً پایدار با روند کاهشی بوده است در صورتی که شرایط استخدام سخت تر شده است. به علت یارانه های سنگین و تحریف قیمت حامل های انرژی ایران به بدترین کشور در حوزه تحریف قیمتی تبدیل شده است.</p>	<p>شرایط کسب و کارها</p>
<p>شرایط حمل و نقل در روند بهبود بوده و همچنین کیفیت و شبکه توزیع برق بهبود داشته است. واردات سخت تر شده و دسترسی به بازارها برای صنایع سخت تر شده است که میتواند در دراز مدت اثر منفی داشته باشد. محدودیت های تعرفه ای ترکیه بیشتر شده است که این محدودیت ها در دنیا ضد تجارت است.</p>	<p>با توجه به شرایط خشک ایران افت در تامین آب بر زندگی مردم تاثیر به سزایی داشته است. حمل و نقل و ترابری افت کرده است. فرآیندهای گمرکی تسهیل شده است. توان رقابتی کالای ایرانی در بازارها از دست رفته است. برای بهبود فرآیند تجارت موانع غیر تعرفه ای کاهش پیدا کرده است اما به علت شرایط ارزی کشور موانع تعرفه ای افزایشی بوده است.</p>	<p>زیرساخت ها و دسترسی به بازار</p>
<p>بدهی دولت کاهش پیدا کرده است اما وضعیت توازن بودجه دولت بدتر شده است. ریسک خاص کشور ترکیه بالاتر رفته است که برای سرمایه گذاری و تامین مالی نکته ای منفی است. روند تورم نوسانی است که فضای نا اطمینانی را پدید می آورد. سرمایه انسانی این کشور با کیفیت تر از گذشته است اما نرخ بیکاری افزایشی باعث شده فرصت و امکان بهره برداری از این نقطه مثبت بوجود نیاید.</p>	<p>بودجه دولتی توازن خود را از دست داده، در کنار آن شرایط اقتصاد کلان از جمله تورم افزایشی و پر نوسان و و سرانه GDP کاهش پیدا کرده است. بهره وری نیروی کار افت کرده است و عدم نوآوری به رشد صنایع آسیب وارد کرده است. حمایت از حقوق کارگران تضعیف شده است اما نرخ بیکاری کاهشی بوده است.</p>	<p>کیفیت اقتصادی</p>

جمع بندی

با توجه به جدول جمع بندی، هر کشور باید در اصلاح سیاست های متناسب با خود اقدام کند؛ ایران در کیفیت زیرساخت و محیط شرایط اقتصادی بهبود داشته اما به علت محدودیت های مالی امکان بهره برداری از این فرصت ها را از دست داده است. ترکیه با توجه به اتفاقات سیاسی و اجتماعی اخیر خود در بهبود شرایط رفاه افت

قابل ملاحظه ای داشته است؛ به همین منظور باید روند تفکر سیاسی خود را از مسائل رفاهی جدا کند و از بسترهای مناسبی که دارد صیانت کند و به بهترین شکل استفاده ببرد.

منابع

- The 2023 Legatum Prosperity Index – Sixteenth Edition – Legatum Institute^۳

المللی کار (ILO)، صندوق بین المللی پول (IMF)، سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD)، سازمان ملل متحد (UN)، بانک جهانی (WB)، سازمان

^۳ این موسسه منابع اطلاعاتی و داده های گزارشات خود را از سازمان هایی همچون سازمان غذا و کشاورزی (FAO)، آژانس بین المللی انرژی (IEA)، سازمان بین

- Turkey – 2023 - Prosperity Index Country profile
- Iran – 2023 - Prosperity Index Country profile